

Autoreferat

1. Imię i Nazwisko: Andrzej S. Feret

2. Ukończone studia, posiadane dyplomy i stopnie naukowe:

- a. Magister filologii germańskiej, uzyskany w 1999 roku na Wyższej Szkole Pedagogicznej w Rzeszowie, praca magisterska: Das System der Infinitive im Deutschen und Polnischen, promotor: dr Mariola Wierzbicka
- b. Studium Doktoranckie przy Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie w latach 1999 – 2002.
- c. Doktor nauk humanistycznych w zakresie językoznawstwa, uzyskany w 2002 roku na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie, rozprawa doktorska: Zur Bestimmung der grammatischen Kategorie 'Partizip'. Eine typologische Studie am Deutschen und am Polnischen, promotor: dr hab. Antoni Dębski

3. Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych

- 01.10.1999 – 30.09.2002: asystent w Zakładzie Językoznawstwa Germańskiego Instytutu Filologii Germańskiej Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie
- 01.10.2002 – 30.09.2005: asystent z doktoratem w Zakładzie Językoznawstwa Germańskiego Instytutu Filologii Germańskiej Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie
- 01.10.2005 – 30.09.2007: adiunkt w Zakładzie Językoznawstwa Germańskiego Instytutu Filologii Germańskiej Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie
- 01.10.2007 – 30.09.2013: adiunkt w Zakładzie Językoznawstwa Porównawczego i Stosowanego Instytutu Filologii Germańskiej Uniwersytetu Rzeszowskiego w Rzeszowie
- od 01.10.2013 do chwili obecnej: starszy wykładowca w Zakładzie Współczesnego Języka Niemieckiego Instytutu Filologii Germańskiej Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie
- 2003 – 2005 (okresowo): Nauczycielskie Kolegium Języków Obcych w Chrzanowie

4. Wskazanie osiągnięcia wynikającego z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. nr 65, poz. 595 ze zm.):

Monografia: Andrzej S. Feret, Lautsubstitutionen in den lexikalischen Entlehnungen aus dem Deutschen ins Polnische. Eine Studie am Lehngut des 20. Jahrhunderts, Kraków, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, 2014, ISBN 978-83-233-3759-1, s. 297.

Uczęszczając w ramach Studium Doktoranckiego przy Wydziale Filologicznym UJ na seminarium językoznawcze prof. dra hab. Kazimierza Polańskiego, zainteresowałem się zagadnieniami fonetyki i fonologii, obecnie nieco zapomnianymi przez językoznawstwo germanistyczne. Tym zagadnieniom poświęciłem moją uwagę badawczą oraz rozprawę habilitacyjną. Jako przedmiot pracy wybrałem zjawisko substytucji głoskowych na przykładzie niemieckich zapożyczeń leksykalnych w języku polskim po roku 1900. Jej celem jest wykazanie tendencji substytucyjnych na poziomie głoskowym występujących podczas zapożyczenia słownictwa z języka niemieckiego i jego natywizacji w języku polskim. W rozprawie skupiam uwagę na formach zapożyczonych w 20 wieku, ponieważ ten okres nie był dotychczas przedmiotem obszernej germanistycznej analizy konfrontatywnej.

Po uściśleniu terminologii stosowanej w rozprawie oraz zarysowaniu historii zapożyczeń z języka niemieckiego do języka polskiego, formułuję tezy badawcze, naszkicowane wstępnie przez A. Szulca w 1994¹, które jednak nie znalazły dotychczas należytego rozwinięcia i opracowania. Wybór modelu teoretycznego, na którym opieram analizę uzasadnia z jednej strony tradycja fonetyczno-fonologicznych badań komparatywnych polsko-niemieckich, prowadzonych po 1945 roku, z drugiej natomiast fakt, że model ten gwarantuje uzyskanie w pełni operacyjnych, symetrycznych wyników, co jest szczególnie istotne w lingwistycznych badaniach porównawczych języka. Uzyskane wyniki mogą, zdaniem autora, znaleźć zastosowanie w dydaktyce języków obcych, zwłaszcza w nauce wymowy i pisowni.² Wynika to z przyjętej tezy, że podczas natywizacji niemieckich leksemów w języku polskim mają miejsce substytucje głoskowe identyczne z tymi, które występują podczas zetknięcia się rodzimych użytkowników języka polskiego z mówionym językiem niemieckim oraz z tymi, które nieświadomie podejmują Polacy uczący się języka niemieckiego jako języka obcego w początkowych fazach procesu dydaktycznego. Ponieważ w obydwu wspomnianych przypadkach, mamy do czynienia z drogą akustyczno-audytywną, analizę przeprowadzono na poziomie fonetycznym.

W oparciu o kryteria dostarczone przez wybrany model lingwistyczny nastąpiło skonstruowanie systemów fonologicznych języków polskiego i niemieckiego. Zabieg ten umożliwił dokładny opis zjawisk zachodzących w przypadku przyjmowania niemieckich leksemów przez system językowy polszczyzny, to zaś pozwoliło na sformułowanie – w obrębie

¹ Szulc, Aleksander (1994): Methodisches zu einer kontrastiven Lehnwortphonologie – am Beispiel deutscher Lehnwörter im Polnischen. [w:] Roggausch, Werner (red. nauk.) (1994): Germanistentreffen Deutschland – Polen: 26.9.-30.9.1993. Dokumentation der Tagungsbeiträge. Bonn, DAAD. S. 243-258.

² Inną argumentację można znaleźć w literaturze przedmiotu, m.in.: Morciniec, Norbert (1977): Zum Beschreibungsmodell phonologischer Kontrastivstudien. [w:] Linguistische Studien, Reihe A – Arbeitsberichte 37. Beiträge zum Sprachvergleich zwischen Deutsch und Polnisch. Berlin: Akademie. S. 67-76, (1978b): Upodobnienia spółgłoskowe języka niemieckiego. [w:] Języki Obce w Szkole 22. S. 204-210., (1999): Welches Beschreibungsmodell für phonologische Kontrastivstudien? In: Bańcerowski, Jerzy / Zgółka, Tadeusz (red. nauk.) (1999): *Lingua amicabilem facere. Ludovico Zabrocki in memoriam*. Poznań: Wydawnictwo Naukowe UAM. S. 383-389., BIEDRZYCKI (1978): Fonologia angielskich i polskich rezonantów. Porównanie samogłosek oraz spółgłosek rezonantowych. Warszawa, Państwowe Wydawnictwo Naukowe. S. 24nn., Szpyra-Kozłowska (2002): Wprowadzenie do współczesnej fonologii. Lublin: Wydawnictwo UMCS. S. 72.

przyjętego instrumentarium teoretycznego – tez badawczych, weryfikowanych następnie podczas przeprowadzonej analizy, sposobu przeprowadzenia tejże oraz sposobu przedstawiania uzyskanych wyników. Efektem końcowym jest pełny obraz substytucji głoskowych, zachodzących podczas natywizacji niemieckich leksemów przez system językowy polszczyzny oraz wskazanie, które z wykazanych tendencji są najbardziej typowe dla użytkowników języka polskiego w 20 wieku, które natomiast należy uznać za mniej charakterystyczne, czy wręcz incydentalne. Analiza substytucji głoskowych pozwoliła także na weryfikację danych chronologicznych zawartych w materiale słownikowym poddanym analizie: wykazane substytucje nie pokrywają się w kilku przypadkach z tendencjami działającymi w polszczyźnie dwudziestowiecznej, lecz z tymi, które uprzednio zostały wykazane na materiale średniowiecznym.³

Wyniki analizy udowadniają, że wykazane substytucje głoskowe mają miejsce w swobodnej akwizycji języka niemieckiego dorosłych użytkowników języka polskiego oraz w początkowym etapie uczenia się języka niemieckiego jako języka obcego w warunkach szkolnych, ponieważ działają na podstawie identycznego mechanizmu integracyjnego. Wzór wymowy języka dawcy leksemów (niemieckiego) stanowi w tym przypadku punkt wyjścia dla procedur percepcyjnych w systemie języka odbiorcy (polskiego), przy czym nieuświadomiane struktury fonologiczne języka polskiego działają jak filtr, przez który przedostają się głoski języka niemieckiego.

Należy podkreślić, że wpływ zakłóceń (interferencji międzyjęzykowej) należy w procesie natywizacji pożyćek uznać za jednoznacznie pozytywny – inaczej niż w nauczaniu / nabywaniu języka obcego. Jego efektem są mniej lub bardziej dostosowane do systemu dźwiękowego języka docelowego formy wyrazów, które są postrzegane przez przeciętnie wykształconych native speakerów języka docelowego, z reguły bez znajomości języków obcych, jako wyrazy rodzime. W efekcie końcowym procesu natywizacji zostają w pełni zintegrowane z leksykonem języka docelowego, uzyskując zgodność z ortofoniczną normą języka odbiorcy.

Ponieważ natywizacja obcych struktur fonologicznych odbywa się w różnych warunkach, nie można tutaj oczekiwać strukturalnej bezwyjątkowości, tzn. nie można oczekiwać, że dana głoska języka niemieckiego zostanie zastąpiona zawsze przez jedną i tę samą głoskę języka polskiego.

Z błędnej percepcji audytywnej głosek niemieckich wynika wymowa zbliżona do wzorców artykulacyjnych języka polskiego. Jest to jednak bezwyjątkowa reguła, lecz jedynie tendencja. Z drugiej strony, graficzna forma niemieckiego leksemu podlega dekodowaniu przez filtr polskich głoskowych odpowiedników tychże grafemów, co w efekcie prowadzi do jej realizacji zgodnie z zasadami wymowy języka polskiego. Pewne głoski języka nie-

³ Eggers, Eckhard (1988): Die Phonologie der deutschen Lehnwörter im Altpolnischen bis 1500. München: Otto Sagner.

ppp

mieckiego często nie mają w ogóle odpowiedników w języku polskim, lub w języku polskim istnieją tylko ich częściowe odpowiedniki. Dlatego też takie głoski języka niemieckiego są zastępowane możliwe podobnymi głoskami języka polskiego. Jednakże stopień natywizacji danego leksemu, a tym samym skuteczność filtra fonetyczno-fonologicznego bywa zależna także od częstotliwości użycia poszczególnych leksemów w języku odbiorcy.

Ponieważ przyjąłem założenie, że pożyczki leksykalne w XX wieku odbywały się głównie na drodze audytywnej, analizę przeprowadziłem głównie na poziomie fonetyki. Założyłem także, że pożyczki leksykalne w XX wieku miały miejsce w życiu codziennym użytkowników o przeciętnym poziomie edukacji, którym teorie lingwistyczne pozostały obce. Dlatego można było przyjąć, że zapis grafemiczny jest wtórny. Moim zdaniem, jest jednakże możliwym, że w niektórych przypadkach pożyczka miała miejsce na drodze graficznej, mamy więc do czynienia z przekodowaniem grafemiczno-głoskowym. Spowodowało to konieczność uwzględnienia poziomu grafemicznego w analizie. Przykładem niech będą tutaj leksemy: *abwehra*, *besserwisser* czy *less*. Ale również przypadki, w nastąpiło „odczytanie” niemieckiej formy graficznej w oparciu o zasady wymowy języka polskiego: jako przykład niech posłuży tutaj dodatek [x] w pozycji interwokalicznej w wyrazie *lehen-szaf* (*Lehenschaft*).

Ponadto, w analizie uwzględniono także zmiany morfologiczne, w celu odróżnienia ich od zmian fonetycznych.

Tak zaprogramowana i przeprowadzona analiza, została uwarunkowana koniecznością precyzyjnego lingwistycznego ujęcia problemu i jego uzasadnienia. W oparciu o jej wyniki, prezentuję rozwiązania dotyczące pytań postawionych na wstępie.

W omówionym tutaj kształcie, moja monografia wypełnia lukę w germanistycznych badaniach nad substytucjami głoskowymi w pożyczkach leksykalnych z języka niemieckiego w języku polskim, o której pisał także A. Szulc w 1994. Pomimo to, w jej ramach nie było możliwe uchwycenie całokształtu zmian fonetyczno-fonologicznych badanego zjawiska. Niezbędnymi są badania m.in. przesunięcia akcentu i związanych z tym zmian struktury sylabicznej, które pomogą wykrystalizować rzeczywisty stopień adaptacji zapożyczonych leksemów. Potrzeba także badań zapożyczeń w szerszym kontekście, w tym z innych języków, aby porównać podobieństwa i różnice w procesie natywizacji. Jak wiadomo, w tej dziedzinie wiele kwestii nadal pozostaje otwartych. Pozostają one impulsem do dalszych przemyśleń, badań i dyskusji naukowych.

5. Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych

Do pierwszych naukowych zainteresowań autora należy zaliczyć badania komparatywne nad gramatyką języka niemieckiego i polskiego, ze szczególnym uwzględnieniem nie-

odmiennych form czasownika.

W pracy magisterskiej pt. *Das System der Infinitive im Deutschen und im Polnischen*, autor poświęcił się konfrontacji form bezokolicznika występujących w językach niemieckim i polskim. Rozprawa została oparta o założenia teoretyczne gramatyki kategoryalnej, reprezentowanej przez wydaną wówczas *Grammatik der deutschen Sprache* (1997, red. nauk. Gisela Zifonun & Ludger Hoffman & Bruno Strecker). Celem rozprawy była konfrontacja systemów form bezokolicznika, zmierzająca do wypracowania ekwiwalentów semantycznych i formalnych. Za wiodące kryterium podziału rozprawy uznano funkcje syntaktyczne w/w form.

Jednakże, efekt końcowy zawierał jedynie część zakresu wytyczonego na początku prac koncepcyjnych. Do rozprawy magisterskiej nie włączono planowanego uprzednio, wstępnie przygotowanego, materiału dotyczącego form imiesłowowych we wspomnianych wyżej językach. Materiał ten wszedł w skład rozprawy doktorskiej *Zur Bestimmung der grammatischen Kategorie 'Partizip' Eine typologische Studie am Deutschen und am Polnischen*, której publiczna obrona odbyła się 05.06.2002. Przedmiotem rozprawy jest zespół form imiesłowowych występujące w obydwu porównywanych językach. Typ porównania jest tym razem nie kontrastywny czy konfrontatywny, lecz typologiczny. Opis, oparty głównie na kryteriach syntaktycznych, nie odrzuca jednakże kryteriów morfologicznych i semantycznych, uwzględniając w równym stopniu podobieństwa i różnice w funkcjonowaniu badanego zjawiska w dwóch systemach językowych. Przeprowadzona analiza uwzględnia trzy perspektywy opisu gramatyki języka naturalnego: empiryczno-deskryptywną, funkcjonalną i kompozycjonalną. Dzięki temu godzi ona metody rozwinięte w ramach różnych opisów języka.

Jak wynika z rozprawy, imiesłów to forma pośrednicząca między dwoma klasami wyrazów, wykazująca po części cechy charakterystyczne dla obu tych klas. Sama jednak nie tworzy odrębnej klasy, lecz należy do uprzednio wymienionych. Sytuacja ta mogła otrzymać podstawy teoretyczne dopiero w świetle założeń językoznawstwa kognitywnego. Punktem wyjścia jest założenie, że istnieją dwa prototypy: czasownik i przymiotnik. Imiesłów nie reprezentuje żadnego z nich, lecz występuje w obszarze peryferyjnym pomiędzy nimi. Jego pozycja względem wymienionych prototypów została zbadana za pomocą testów takich jak przejęcie i sposób realizacji konotacji czasownika bazowego, użycie w funkcji orzecznika, negacja oraz możliwość stopniowania. Ponieważ między prototypami nie istnieją ściśle wytyczone granice a jedynie płynne przejścia, za kryterium rozgraniczenia pomiędzy imiesłowami czasownikowymi a przymiotnikowymi przyjęto ich morfologiczną, syntaktyczną oraz semantyczną akceptowalność. Za w pełni akceptowalne należałoby uznać przy tym imiesłowy jednoznacznie czasownikowe, względnie jednoznacznie przymiotnikowe, względnie takie, które okazują się zupełnie ambiwalentne pod

względem czasownikowości lub przymiotnikowości.

Jako kategorie wyrażane przez imiesłowy zbadano przypadek i czas. Dobór takich kategorii również odnosi się do faktu, że imiesłów jest formą pośrednią w kontinuum czasownikowo-nominalnym. Uznanie przypadku za kategorię imiesłowu jest o tyle nieuzasadnione, że jest on kategorią służącą do wyrażania związku zgody pomiędzy określnikiem, przydawką i członem konstytutywnym frazy nominalnej.

Imiesłów nie wyraża też czasu gramatycznego a jedynie jego poszczególne formy odnoszą się do określonych przedziałów czasowych. Poza tym czas jest kategorią realizowaną wyłącznie przez odmienne formy czasownika. Natomiast zespół innych czynników mających wpływ na odniesienie czasowe danej formy językowej został objęty uogólniającym terminem *czasowość*. Z analizy wynika, że terminowi temu może i powinien zostać przyznany szeroki zakres: konstrukcje imiesłowowe jawią się jako wolne od wszelkich cech czasu gramatycznego i niezobowiązane wobec żadnego z przedziałów czasowych. Ich odniesienie czasowe jest zdeterminowane przez strukturę nadrzędną, otoczenie imiesłowu i jego znaczenie, rodzaj czynności / stanu wyrażany przez imiesłowowo użyty czasownik jak i również pozycję konstrukcji imiesłowowej. Dopiero interakcja wymienionych czynników umożliwia dokonanie adekwatnej interpretacji.

Czasowość znajduje odbicie w nazewnictwie, jednakże określenia jak *Partizip Präsens*, *Präteritum* i *Perfekt* oraz imiesłów *przysłówkowy współczesny / uprzedni*, *przymiotnikowy czynny / bierny* i imiesłów *przeszły* okazują się być uogólnieniami, ponieważ suponowane przez nie cechy gramatyczne tylko częściowo są wykazywane przez imiesłowy

Konstrukcje imiesłowowe są zależne od struktur nadrzędnych. Imiesłowy przejmują konotację czasownika bazowego z wyjątkiem podmiotu. Ponieważ konstrukcja imiesłowowa jest interpretowana jako wyraz kompletnego sądu logicznego, miejsce podmiotu musi zostać zajęte przez wyrażenie reprezentowane w strukturze nadrzędnej. Stwierdzono, że za brakujące wyrażenie konstrukcji imiesłowowej może być uznane jedynie to wyrażenie struktury nadrzędnej, które po transformacji konstrukcji imiesłowowej w zdanie staje się jego podmiotem.

Odpowiednio do swojego statusu pośrednika w kontinuum czasownikowo-nominalnym, imiesłowy występują w funkcjach typowych już to dla czasownika, już to dla przymiotnika. Pewne występowania imiesłowów nie są przy tym reprezentowane równolegle w obu porównywanych językach. Za punkt wyjścia obrano więc następujące funkcje, które badano pod względem ich sparametryzowania w danym języku.

Zweryfikowana wersja rozprawy została opublikowana jako:

Monografia: Andrzej S. Feret, *Das Partizip im Deutschen und Polnischen. Eine typologische Studie*, Peter Lang, Frankfurt/M. (Danziger Beiträge zur Germanistik, t. 18), 2005, ISBN 3-631-53513-9, s. 134.

Jej wartość naukową opisano w recenzjach, które ukazały się m.in. w *Germanistik*, tom 47 (2006), zeszyt 3-4 oraz *The Year's Work in Modern Language Studies*, tom. 67 (2005) 2007. Odniesienia w literaturze przedmiotu znajdują się w:

- Elke Hentschel, Petra M. Vogel (red. nauk.), *Deutsche Morphologie*, Walter de Gruyter, Berlin New York, 2009,
- Almudena Mallo Dorado, *Das deutsche Partizip in der Verwaltungs- und Behördensprache und seine spanischen Äquivalenzen*, Universität Santiago de Compostela, 2008,
- Waldemar Czachur, *Diskursive Weltbilder im Kontrast. Linguistische Konzeption und Methode der kontrastiven Diskursanalyse deutscher und polnischer Medien*, Oficyna Wydawnicza ATUT, Wrocław, 2011
- Almina Lisičić-Hedžić, *Njemački gerundiv i njegovi ekvivalenti u b/h/s jeziku*, [w]: Zbornik Radova Pedagoškog Fakulteta u Zenici, X/2012, s. 223 – 238.

Zainteresowanie formami nieosobowymi formami czasownika znalazło wyraz również w innych publikacjach autora w formie artykułów. Z czasem, moje badania porównawcze polsko-niemieckie rozszerzyły się także na inne zjawiska, np. zdania intensjonalne, złożenia rzeczownikowe czy deminutiwa. Badania te rozszerzałem także o możliwości oddawania wybranych struktur / zjawisk gramatycznych w tłumaczeniu. Dodatkowo opublikowałem kilka artykułów z dziedziny dydaktyki języków obcych.

Przygotowując się do pracy nad rozprawą habilitacyjną, rozpocząłem nieprowadzone wcześniej, badania nad zapożyczeniami ze źródła niemieckiego polskojęzycznej prasie Rzeszowa i jego okolic z przełomu XIX i XX wieku (1890 – 1910). Opublikowane w formie artykułów, przedstawiają wybrane aspekty – językoznawcze i kulturowe – wspomnianego zjawiska. Podobnie ukierunkowane badania, rozpocząłem na materiale czasopism krakowskich z wspomnianego okresu.

Artykuły zostały opublikowane tomach pokonferencyjnych w kraju (Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego) i za granicą (wydawnictwo Tectum w Marburgu), publikacjach zbiorowych (wydawnictwo Peter Lang w Frankfurt nad Menem) oraz czasopismach naukowych takich jak: *Biuletyn Polskiego Towarzystwa Językoznawczego*, *Linguistica Silesiana*, *Studia Linguistica Universitatis Jagellonicae*, *Studia Germanica Resoviensia*, *Studia Niemcoznawcze*, *Studia Germanica Gedaniensia*, *Text i dyskurs*, *Czasopismo Stowarzyszenia Germanistów Polskich* czy *Germanica Wratislaviensia*.

W ramach pracy naukowej przygotowałem i wygłosiłem 12 referatów na krajowych i międzynarodowych konferencjach naukowych.

- 04.11-6.11.1999 – Kraków, „Textlinguistik-Pragmatik”
- 03.-04.12.1999 – Rzeszów, „Germanistik als interkultureller Brückenschlag”
- 07.-09.05.2001 – Opole, „3. Germanistische Werkstatt”
- 03.-05.09.2001 – Karpacz, „Sprachwissen in der Hochschulgermanistik”
- 18.-21.10.2001 – Słubice, „Linguistische Probleme der Translatork”
- 04.-07.03.2004 – Kraków, „Język Trzeciego Tysiąclecia III”
- 21.-22.10.2005 – Rzeszów, „Menschen – Sprachen – Kulturen”
- 09.-12.03.2006 – Kraków, „Język Trzeciego tysiąclecia IV”
- 20.-22.09.2006 – Kraków, „Deutsche Grammatik im europäischen Dialog”
- 13.-16.03.2008 – Kraków, „Język trzeciego tysiąclecia V”
- 17.03.-19.03.2010 – Kraków, „Język trzeciego tysiąclecia VI”
- 15.-16.11.2012 – Wiedeń, „Język niemiecki i języki potoczne w monarchii habsburskiej”
- 10.-12.05.2013 – Kraków, „Einblicke in die deutsche Sprache, Kultur und Literatur. Forschungsparadigmen und Anwendungsbereiche”

Na konferencjach prezentowałem własne rozwiązania i wyniki badań oraz podejmowałem czynną dyskusję nad ich adekwatnością. Wybór konferencji pozostaje w związku z celem popularyzacji prowadzonych przeze mnie badań na forum germanistycznym oraz na forum nauk o języku (konferencje Krakowskiego Towarzystwa Popularyzowania Wiedzy o Komunikacji Językowej Tertium „Język Trzeciego Tysiąclecia”). Ponadto, w 9 konferencjach wziąłem udział bez referatu. W II. Międzynarodowym Kongresie Germanistyki Krakowskiej (10.10-14.10.2007, Kraków) byłem kierownikiem Sekcji Językoznawstwa Stosowanego.

W roku 2003 zostałem przyjęty w poczet członków Stowarzyszenia Germanistów Polskich, w którego konferencjach naukowych uczestniczyłem 3 razy bez referatu (2003, 2005, 2014), natomiast w roku 2013 wystąpiłem z referatem prezentującym wycinek moich badań naukowych.

W ramach popularyzacji nauki, opracowałem wraz z mgr Anną Pawlik (oświadczenie o udziale autorskim w załączeniu) dwa ilustrowane słowniki języka niemieckiego – dla dzieci w wieku 5 – 10 lat (w roku 2006) oraz dla najmłodszych (w roku 2009), które ukazały się nakładem Wydawnictwa Zielona Sowa w Krakowie. Wygłosiłem także wykład o moich badaniach nad zapożyczeniami z języka niemieckiego w języku polskim dla Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Kielcach. Opracowałem materiał dydaktyczny o zapożyczeniach z języka niemieckiego w języku polskim dla celów spotkań warsztatowych „Deutsch alternativ” na Uniwersytecie im. Jana Kochanowskiego w Kielcach. Również w ramach popularyzacji nauki, opracowałem i opublikowałem 8 przekładów moich wybranych artykułów na-

ukowych⁴ na język niemiecki, polski i angielski.

Opublikowałem recenzję publikacji zbiorowej⁵, trzykrotnie byłem recenzentem wydawniczym.⁶

Za osiągnięcia naukowe otrzymałem dwie nagrody indywidualne III. stopnia JM Rektora Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie w roku 2004 i 2006.

⁴ 1. O jednej z tendencji opisu niemieckich i polskich imiesłów – zastosowanie zasad językoznawstwa kognitywnego w opisie gramatycznym. [w:] Polański, Kazimierz (red.) (2004): Biuletyn Polskiego Towarzystwa Językoznawczego LX. S. 157 – 168. Universitas, Kraków (**wersja oryginalna**: Tendenzaussagen zum deutschen und polnischen Partizip – Zur Anwendung von Prinzipien der kognitiven Linguistik auf grammatische Untersuchungen. [w:] Lasatowicz, Maria Katarzyna / Bogacki, Jarosław (red.) (2004): Prace Germanistyczne 2. Germanistische Werkstatt 2. S. 9 – 22. Wydawnictwo Uniwersytetu Opolskiego, Opole)

2. O błędach językowych raz jeszcze – co na to gramatyka uniwersalna? [w:] Dąbrowska, Marta (red.) (2005): Język trzeciego tysiąclecia III. T. 3: Język polski i języki obce – kontakty, kultura, dydaktyka. Tertium, Kraków. S. 259 – 266. (= Język a komunikacja 8) (**wersja oryginalna**: Noch einmal zu Sprachfehlern – diesmal im Licht der Universalgrammatik. [w:] Polański, Kazimierz (red.) (2005): Linguistica Silesiana 26. Universitas, Kraków. S. 212 – 128.)

3. Dysleksja jako jeden z elementów codzienności szkolnej. [w:] Jodłowiec, Maria (red.) (2008): Język trzeciego tysiąclecia IV. T. 1: Kształcenie sprawności językowych – teoria i/a praktyka. Tertium, Kraków. S. 21 – 27. (= Język a komunikacja 20: Nowe perspektywy dydaktyki języków obcych) (**wersja oryginalna**: Legasthenie als ein Phänomen der Schulkultur. [w:] Lucyna Wille / Jaromina Homa (red.) (2006): Menschen – Sprachen – Kulturen. Tectum, Marburg. S. 105 – 114.)

4. Zur Bestimmung der grammatischen Kategorie 'Partizip'. Schlussfolgerungen aus einer typologischen Studie am Deutschen und am Polnischen. [w:] Wawrzyniak, Zdzisław / Świątłowski, Zbigniew (red.) (2006): Studia Germanica Resoviensia 4, Rzeszów. S. 152 – 168. (= Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Rzeszowskiego, Seria Filologiczna 35/2006) (**wersja oryginalna**: Próba określenia kategorii gramatycznej 'imiesłów'. Studium typologiczne zjawiska w języku niemieckim i polskim. [w:] Mańczak-Wohlfeld, Elżbieta (red.) (2006): Studia Linguistica Universitatis Jagellonicae. Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków. S. 33 – 47.)

5. Zur Temporalität von deutschen und polnischen Partizipien und deren Einfluss auf die Übersetzung von Partizipialkonstruktionen. [w:] Wawrzyniak, Zdzisław / Świątłowski, Zbigniew (red.) (2007): Studia Germanica Resoviensia 5, Rzeszów. S. 187 – 202. (**wersja oryginalna**: Kilka uwag o czasowości reprezentowanej przez imiesłowy w języku polskim i niemieckim i jej wpływie na tłumaczenie fraz imiesłowowych. [w:] Prus-Pławski, Maciej / Zieliński, Lech (red.) (2006): Rocznik przekładoznawczy 2. Wydawnictwo Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń. S. 87 – 96.)

6. Tendencies in the Description of German and Polish Participles: Application of the Assumptions of Cognitive Linguistics in Grammatical Research. [w:] Wawrzyniak, Zdzisław / Świątłowski, Zbigniew (red.) (2008): Studia Germanica Resoviensia 6. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Rzeszowskiego, Seria Filologiczna, Zeszyt 49/2008. Rzeszów. S. 109-119. (**wersja oryginalna**: O jednej z tendencji opisu niemieckich i polskich imiesłów – zastosowanie zasad językoznawstwa kognitywnego w opisie gramatycznym. [w:] Polański, Kazimierz (red.) (2004): Biuletyn Polskiego Towarzystwa Językoznawczego LX. S. 157 – 168. Universitas, Kraków)

7. The debate on the phoneme in Soviet Russian linguistics in the 1950s. [w:] Wawrzyniak, Zdzisław / Świątłowski, Zbigniew (red.) (2009): Studia Germanica Resoviensia 7, Rzeszów. S. 144-152. (**wersja oryginalna**: Pomiędzy teorią naukową a ideologią polityczną – S. K. Szauimian i jego koncepcja fonemu. [w:] Jaśkiewicz, Grzegorz / Nycz, Krzysztof (red.) (2009): Neofilologia Sandeciensia 4. Nowy Sącz. S. 21 – 27.)

8. Kilka (krytycznych) uwag o ujęciu imiesłowu w „Deutsch-polnische kontrastive Grammatik” (Dpg) pod red. Ulricha Engela (1999). [w:] Chłopicki, Władysław / Jodłowiec, Maria (2010): Słowo w dialogu międzykulturowym. Tertium, Kraków. S. 281-288. (**wersja oryginalna**: Zu Neuperspektiven für das Partizip in der deutsch-polnischen kontrastiven Grammatik – Kritisch zur Beschreibung der Partizipien in der Dpg. [w:] Wawrzyniak, Zdzisław / Świątłowski, Zbigniew (red.) (2010): Studia Germanica Resoviensia 8 – Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Rzeszowskiego 61. Rzeszów. S. 141-147.)

⁵ Andrzej Kątny (Hrsg.): Kontakty językowe w Europie Środkowej – Sprachkontakte in Mitteleuropa. Olecko 2004.

⁶ 1. Będuch, Magdalena / Dobija, Monika / Drag, Bronisław / Merunowicz, Maurycy / Michalus, Lesław / Przeszlakowska-Kogut, Agnieszka / Sośniak, Wioletta / Tarkowska-Dudek, Teresa / Tomczykiewicz, Elżbieta / Zarych, Elżbieta (red.) (2004): Nowy słownik polsko-niemiecki. Zielona Sowa. Kraków.

2. Będuch, Magdalena / Dobija, Monika / Drag, Bronisław / Merunowicz, Maurycy / Michalus, Lesław / Pawlik, Anna / Przeszlakowska-Kogut, Agnieszka / Sośniak, Wioletta / Tarkowska-Dudek, Teresa / Tomczykiewicz, Elżbieta / Zarych, Elżbieta (red.) (2004): Wielki słownik niemiecko-polski, polsko-niemiecki. Zielona Sowa. Kraków.

3. Jaśkiewicz, Grzegorz / Nycz, Krzysztof (red.) (2008): Człowiek w literaturze i kulturze. Neophilologica Sandeciensia 3. Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa. Nowy Sącz.

BBK

Zdobywanie i poszerzanie wiedzy w badaniach komparatywnych polsko-niemieckich oraz w dziedzinie dydaktyki języków obcych zaowocowało w powierzonych mi zajęciach dydaktycznych (wykładach, ćwiczeniach, konwersatoriach i seminariach) na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie, Uniwersytecie Rzeszowskim oraz w Nauczycielskim Kolegium Języków Obcych w Chrzanowie. Były to gramatyka opisowa języka niemieckiego, gramatyka konfrontatywna polsko-niemiecka, psycholingwistyka, wstęp do językoznawstwa, praktyczna nauka języka niemieckiego, tłumaczenie tekstów specjalistycznych z zakresu motoryzacji i medycyny, seminaria specjalizacyjne z zakresu glottodydaktyki, psycholingwistyki, językoznawstwo ogólne i konfrontatywnego oraz metodologia badań naukowych.

Od 2002 roku recenzowałem 91 prac magisterskich i 2 prace licencjackie oraz uczestniczyłem regularnie w egzaminach magisterskich oraz licencjackich. W roku akademickim 2002/2003 powierzono mi prowadzenie seminarium magisterskiego i kontynuowano to w każdym następnym roku akademickim. Tematyka seminariów dotyczyła wybranych zagadnień polsko-niemieckiej gramatyki konfrontatywnej, teorii i praktyki tłumaczeń, glottodydaktyki oraz psycholingwistyki. Do chwili obecnej, pod moim kierunkiem powstało 126 prac magisterskich. Moje obecne seminarium magisterskie liczy 11 uczestników.

W roku akademickim 2013/2014 powierzono mi prowadzenie seminarium licencjackiego liczącego 15 uczestników. Na tegoroczne seminarium uczęszcza 10 studentów piszących prace licencjackie poświęcone zagadnieniom porównawczej gramatyki polsko-niemieckiej.

W latach 2002/2003 i 2006/2007 byłem egzaminatorem z języka niemieckiego w przewodach doktorskich na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Za osiągnięcia dydaktyczne otrzymałem nagrodę indywidualną III. stopnia JM Rektora Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie w roku 2004. W roku 2011 otrzymałem nagrodę JM Rektora Uniwersytetu Jagiellońskiego za wysoką jakość pracy dydaktycznej. Jej przyznanie zostało poprzedzone uzyskaniem wysokich i bardzo wysokich notowań w semestralnych ankietach studenckich.

Poza przedstawionymi kwalifikacjami dydaktycznymi, angażowałem się w prace organizacyjne jako:

- egzaminator komisji rekrutacyjnej na filologię germańską w roku 2000 w Instytucie Filologii Germańskiej Uniwersytetu Jagiellońskiego;
- sekretarz komisji rekrutacyjnej na filologię germańską w roku 2001 w Instytucie Filologii Germańskiej Uniwersytetu Jagiellońskiego;
- osoba przygotowująca test egzaminacyjny (wstępny) na pięcioletnie studia stacjonarne w Instytucie Filologii Germańskiej Uniwersytetu Jagiellońskiego w roku akademickim

DSH

2002/2003 i 2003/2004;

- członek zespołu dostosowującego program stacjonarnych studiów I i II stopnia do postanowień Procesu Bolońskiego w Instytucie Filologii Germańskiej Uniwersytetu Jagiellońskiego (2006/2007);
- przewodniczący kierunkowej komisji rekrutacyjnej filologii germańskiej w roku 2011 w Instytucie Filologii Germańskiej Uniwersytetu Rzeszowskiego;
- członek zespołu przygotowującego nowe siatki i plany studiów w celu utworzenia nowych kierunków studiów we współpracy z innymi Instytutami Uniwersytetu Rzeszowskiego (2012);
- koordynator ds. punktacji ECTS w roku 2013 w Instytucie Filologii Germańskiej Uniwersytetu Rzeszowskiego;
- koordynator ds. praktycznej nauki języka niemieckiego na studiach pierwszego i drugiego stopnia filologii germańska i szwedzkiej w Instytucie Filologii Germańskiej Uniwersytetu Jagiellońskiego (od października 2013 do chwili obecnej).

Ponadto, uczestniczyłem w organizacji 3. niemiecko-polskiej konferencji dla młodych naukowców „Textlinguistik-Pragmatik” (Kraków 03.-05.11.1999) oraz wykonałem korektę tekstu tomu pokonferencyjnego (razem z mgrem Dietmarem Gassem i dr Krystyną Wali-górá).

Zajmowałem się, razem z dr Agnieszką Palej, redakcją książki jubileuszowej dla prof. dr hab. Olgi Dobijanki-Witczakowej⁷.

Byłem członkiem komitetu organizacyjnego dorocznej konferencji naukowej Stowarzyszenia Germanistów Polskich „Germanistyczne doświadczenia i perspektywy interkulturowości” (Kraków 22.-24.04.2005). Uzyskane doświadczenia pozwoliły mi na prowadzenie biura konferencyjnego w czasie I. Międzynarodowego Kongresu Germanistycznego Instytutu Filologii Germańskiej UJ i Uniwersytetu im. Aleksandra Humboldta w Berlinie (Kraków 20.-22.09.2006) oraz na uczestnictwo w Komitecie organizacyjnym II. Międzynarodowego Kongresu Germanistycznego (Kraków 10-14.10.2007), w ramach którego wystąpiłem także jako kierownik sekcji „Angewandte Germanistische Linguistik”.

Za wkład w prace organizacyjne Instytutu Filologii Germańskiej UJ otrzymałem dwie nagrody indywidualne JM Rektora Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie w roku 2004 i 2014.

6. Planowane prace naukowe

Złożenie wniosku o przeprowadzenie postępowania habilitacyjnego związane jest z moimi

⁷ Dębski, Antoni & Lipiński, Krzysztof (red. nauk.) (2004): Perspektiven der polnischen Germanistik in Sprach- und Literaturwissenschaft. Festschrift für Olga Dobijanka-Witczakowa zum 80. Geburtstag. Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków.

884

planami na przyszłość. Nadanie stopnia dra habilitowanego umożliwi mi kontynuację badań nad zapożyczeniami z języka niemieckiego w języku polskim w XX wieku w dotychczas nieanalizowanych materiałach prasowych Galicji Wschodniej. Planuję nadać moim dotychczasowym badaniom nowy kierunek oraz rozszerzyć ich zakres, poprzez włączenie do analizy materiałów pochodzących z kolejnych regionów wspomnianego obszaru historyczno-geograficznego.

Swoje zainteresowania chciałbym zwrócić także w kierunku badań lingwistycznych języka dokumentów starszych, m.in. podlegających wpływom języka średniowysokoniemieckiego i wczesnowysokoniemieckiego. W badaniach chciałbym przeprowadzić analizę, w jaki sposób zostały przejęte elementy niemieckie oraz jaki ślad pozostawiły w wybranym materiale.

podpis*Andrzej S. Fawet*.....